

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор ХНПУ імені Г.С. Сковороди

оригінал підписано Юрій БОЙЧУК

«14» травня 2022 року

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ІСПИТУ
З ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ
ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «МАГІСТР»
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 051 – ЕКОНОМІКА**

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ІСПИТУ
З ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ
ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «МАГІСТР»
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 051 – ЕКОНОМІКА
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА: ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ**

Кафедра економічної теорії, фінансів і обліку Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди здійснює підготовку здобувачів освітнього ступеня магістр за спеціальністю 051 «Економіка», освітня програма «Економіка та управління». Здобути такий ступінь освіти можуть особи, що мають диплом про вищу освіту, проявляють хист до оволодіння знаннями, уміннями та навичками в галузі соціально-економічних і професійно-орієнтованих дисциплін. Видом вступних випробувань для вступників є фаховий іспит з економічної теорії. Метою вступного екзамену є формування контингенту здобувачів, найбільш здібних до успішного опанування курсів зі спеціальності «Економіка» другого (магістерського) рівня вищої освіти шляхом оцінки їхніх знань, умінь і навичок, сформованих відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 051 Економіка для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (Стандарт).

На фаховому іспиті вступник повинен продемонструвати володіння сучасними соціально-економічними знаннями, навичками економічного мислення, вміння аналізувати конкретні економічні процеси, робити економічний вибір і самостійно приймати рішення.

Програма вступного екзамену розроблена на підставі дисциплін циклу професійної підготовки бакалавра зі спеціальності 051 Економіка. Вона має інтегрований характер і містить питання трьох модулів:

Модуль 1. Мікроекономіка.

Модуль 2. Макроекономіка.

Модуль 3. Історія економіки та економічних учень.

За цією програмою вступного випробування з економічної теорії вступники можуть ознайомитися із змістовним наповненням базових дисциплін, структурою екзаменаційного білету та критеріями оцінювання, рекомендованою літературою. Типові вправи, задачі, економічні ситуації, що необхідно розв'язати або проаналізувати, нададуть уявлення про види практичних завдань, які можуть бути запропоновані в екзаменаційному білеті.

Формою проведення вступного випробування до магістратури зі спеціальності «Економіка» освітньої програми «Економіка, управління та право» є фаховий іспит.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ
ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «МАГІСТР»
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 ЕКОНОМІКА
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА: ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ

МОДУЛЬ 1. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ
МІКРОЕКОНОМІКА

Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки

Мікроекономіка як складова частина економічної теорії. Зміст, співвідношення і генезис термінів «політична економія», «економічна теорія», «макроекономіка», «економікс» та ін.

Проблема обмеженості ресурсів і необхідність вибору. Альтернативність цілей використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин.

Предмет мікроекономіки. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні. Нормативна і позитивна мікроекономіка.

Основні принципи і методи вивчення мікроекономічних явищ і процесів. Сучасний інструментарій мікроекономічного аналізу. Взаємозв'язок мікроекономіки з іншими дисциплінами.

Сутність економічної політики на мікрорівні, її структура, види.

Тема 2. Теорія граничної корисності та поведінки споживача

Потреба і корисність. Потреби, їх види, структура. Поняття корисності в економічній теорії і проблема її виміру. Сукупна та гранична корисність: вимірювання та графічне зображення. Постулати теорії споживчого вибору.

Закон спадної граничної корисності. Перший та другий закони Госсена.

Бюджетні обмеження і можливості споживання. Правило максимізації корисності. Рівновага споживача з кардиналістських позицій, у т.ч. в умовах споживання набору благ. Фактор часу і споживчий вибір.

Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача

Вподобання та привабливість, вподобання та вибір. Припущення щодо системи вподобань споживача. Вибір споживача з ординалістських позицій.

Криві байдужості, їх властивості. Карта байдужості. Окремі випадки конфігурацій кривих байдужості для різних пар товарів. Гранична норма заміщення благ. Криві байдужості та їх роль у мікроекономічному аналізі поведінки споживача.

Бюджетне обмеження і можливості споживача. Бюджетна лінія, її формула, графічне зображення. Зсув бюджетної лінії. Вплив зміни доходу споживача на розташування бюджетної лінії та процес споживання.

Рівновага споживача з точки зору ординалістської теорії поведінки споживача. Економічне обґрунтування та графічне зображення оптимуму споживача як моделі раціонального споживчого вибору.

Тема 4. Моделювання поведінки споживача на ринку товарів

Залежність поведінки споживача від його доходу. Побудова лінії «дохід – споживання». «Суперіорні» (нормальні) та «інферіорні» (низькоякісні) товари. Особливості лінії «дохід – споживання» для нормальних і низькоякісних товарів. Крива і закон Енгеля.

Зміна вибору споживача в результаті зміни ціни одного з товарів та обох товарів. Побудова лінії «ціна – споживання». Різновиди траєкторії зміни споживання внаслідок зменшення цін на суперіорні та інферіорні товари. Побудова лінії індивідуального попиту споживача.

Основні фактори впливу на вибір споживача. Ефект доходу і ефект заміщення. Розкладання сукупної зміни обсягу попиту на складові: ефект доходу та ефект заміщення. Парадокс Гіффена.

Утворення «надлишку споживача» в результаті перевищення корисності товарів за ціною. Приріст «надлишку споживача» як показник зміни його добробуту. Зміна надлишку і втрати в результаті введення податків та дотацій на товари.

Тема 5. Попит, пропозиція, їх взаємодія

Попит і пропозиція як основні важелі ринкового механізму. Попит і закон попиту. Графічне, табличне та аналітичне зображення попиту. Графіки індивідуального та ринкового попиту. Виключення з дії закону попиту.

Попит і величина (обсяг) попиту. Цінові і нецінові детермінанти попиту.

Пропозиція і закон пропозиції. Графічне, табличне та аналітичне зображення пропозиції. Графіки індивідуальної та ринкової пропозиції.

Попит і величина (обсяг) пропозиції. Цінові і нецінові детермінанти пропозиції.

Кон'юнктура ринку. Взаємодія попиту і пропозиції. Поняття ринкової рівноваги, рівноважної ціни та рівноважного обсягу виробництва.

Дефіцит та надлишок виробництва.

Види ринкової рівноваги. Павутиноподібна модель досягнення рівноваги.

Зміни рівноважної ціни та рівноважного обсягу виробництва під впливом різних чинників на взаємозалежних ринках.

Еластичність попиту, фактори, які на неї впливають. Види еластичності попиту: за ціною, за доходом, перехресна еластичність. Дугова та точкова еластичність. Формула еластичності попиту. Зв'язок еластичності попиту й валового доходу.

Еластичність пропозиції, фактори, що на неї впливають. Еластичність за власною ціною блага та за цінами факторів виробництва. Дугова та точкова еластичність пропозиції. Формула еластичності пропозиції.

Практичне значення теорії еластичності.

Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства

Підприємство (фірма) як суб'єкт економічних відносин на мікрорівні. Місце підприємства в структурі ринково-виробничої системи.

Виробнича функція, її поняття, параметри.

Сукупний, середній та граничний продукт. Витрати виробництва (валові, середні, граничні). Загальний і середній дохід. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства.

Ресурси, фактори виробництва, їх використання в діяльності підприємства. Взаємозалежність факторів виробництва.

Тема 7. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника

Частинна варіація факторів виробництва. Виробнича функція з одним змінним фактором та її графічне відображення. Правило спадної віддачі (продуктивності) змінного фактора виробництва.

Ізоквантна варіація факторів виробництва. Виробнича функція з двома змінними факторами. Ізокванта. Гранична норма технологічного заміщення. Постійна, зростаюча та спадна віддача від масштабу. Позитивні та негативні ефекти від масштабу.

Ізокоста: сутність, графічне та алгебраїчне зображення. Оптимум (рівновага) виробника. Вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску.

Тема 8. Витрати виробництва

Витрати, їх сутність та структура. Загальна характеристика витрат та їх класифікація. Економічний і бухгалтерський підхід до визначення витрат виробництва. Поняття альтернативних витрат. Зовнішні (бухгалтерські) та внутрішні витрати.

Витрати виробництва у короткостроковому періоді. Закон спадної продуктивності (віддачі) змінного фактору виробництва. Постійні, змінні, загальні витрати, їх графічне зображення. Середні витрати: сутність, формули, графічне зображення. Граничні витрати.

Практичне значення валових, постійних, середніх та граничних витрат для підприємця.

Витрати виробництва у довгостроковому періоді. Криві довгострокових витрат. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства.

Тема 9. Ринок досконалої конкуренції

Ознаки й умови існування ринку досконалої конкуренції. Ринковий попит на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції. Графічне зображення попиту фірми, середнього, граничного і сукупного доходу.

Визначення поведінки фірми в короткостроковому періоді. Правило максимізації прибутку і мінімізації збитків: два способи визначення. Поведінка підприємства за умов зміни ринкової ситуації.

Пропозиція фірми у короткостроковому періоді, її зв'язок з кривими витрат, графік галузевої пропозиції. Поняття ринкової рівноваги. Визначення рівноважного обсягу та рівноважної ціни.

Поведінка фірми у довгостроковому періоді. Крива ринкової пропозиції на тривалому інтервалі та її можливі конфігурації в галузях з постійними, зростаючими, спадними витратами.

Довгострокова рівновага підприємства, галузі, ринку та механізм її підтримки.

Ефективність ринку досконалої конкуренції.

Тема 10. Монопольний ринок

Характерні риси ринку чистої монополії. Бар'єри для вступу в галузь: економічні, адміністративні та правові. Основні види монополії. Монополія і монополярна влада.

Крива попиту монополіста. Вибір монополістом ціни й обсягу виробництва. Вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту. Правила максимізації прибутку і мінімізації збитків.

Пропозиція монополіста і особливості її формування. Визначення монополярної ціни. Цінова дискримінація: поняття, умови та види.

Рівновага фірми монополіста в довгостроковому періоді. Досягнення і утримання ринкової влади в довгостроковому періоді.

Економічні наслідки монополізації галузі. Порівняльний аналіз конкурентного і монополярного ринків.

Регульована монополія. Необхідність державного регулювання монополії. Антимонопольна політика. Антимонопольне законодавство України.

Тема 11. Олігополія та монополістична конкуренція

Олігополістична модель ринку. Основні ознаки олігополістичного ринку. Некооперативна і кооперативна поведінка олігополістів. Олігополія з погляду теорії ігор. «Дилема ув'язнених» – приклад некооперативної гри з ненульовою сумою. Цінові війни. Модель Курно: договірна й конкурентна рівновага.

Аналіз ламаної лінії попиту. Негнучкість цін. Картельні союзи. Таємні змови. Лідерство в цінах. Ціноутворення за принципом «витрати плюс».

Ефективність та соціально-економічні наслідки олігополії.

Модель ринку монополістичної конкуренції, її характеристика. Диференціація виробів: форми, позитивні наслідки та загрози. Нецінова конкуренція, її види та наслідки для виробників та споживачів.

Крива попиту фірми. Динаміка прибутковості фірми в короткостроковому і довгостроковому періодах. Визначення оптимального обсягу продажу та цінова політика. Умови досягнення і підтримки беззбитковості у довгостроковому періоді.

Порівняльна характеристика ефективності ринку монополістичної конкуренції та інших типів ринку.

Тема 12. Ринок факторів виробництва

Попит на товари та попит на ресурси. Попит на ресурси як похідний. Правило використання ресурсів. Попит на ресурси в умовах досконалої та недосконалої конкуренції. Фактори, які впливають на попит на ресурси. Еластичність попиту на ресурс. Оптимальне співвідношення ресурсів. Правило найменших витрат. Правило максимізації прибутку.

Праця як ресурс, як фактор виробництва. Характеристика досконалого конкурентного ринку праці. Граничний вигравш виробника від найманої праці.

Попит окремого робітника на працю. Галузевий попит на працю.

Пропозиція праці для окремого робітника. Ринкова пропозиція послуг праці. Рівновага на ринку праці.

Попит монополії на працю і монополізна рівновага. Монопсонічний та олігопсонічний ринки, їх особливості.

Двостороння монополія і визначення реального рівня заробітної плати. Контроль профспілок над пропозицією робочої сили. Дискримінація на ринках робочої сили.

Капітал як ресурс тривалого використання. Форми капіталу. Рух капіталу та його фонди. Попит та пропозиція капіталу. Поняття процентної ставки, її види. Вплив процентної ставки на короткострокові інвестиційні проекти підприємців. Обґрунтування інвестиційних рішень у тривалому періоді.

Рівновага на ринку капіталу. Формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу.

Земля як фактор виробництва. Ринок землі. Попит та пропозиція землі. Економічна і земельна рента. Ціна землі як капіталізована рента.

Підприємницькі здібності, їх характеристика як фактора виробництва. Нормальний прибуток і підприємець. Концепції прибутку. Основні функції та види прибутку.

Тема 13. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту

Поняття ринкової рівноваги, її аналіз. Часткова та загальна рівновага. Необхідність визначення ринкової системи як цілого. Дослідження взаємодії та взаємозалежності її частин. Аналіз загальної рівноваги: двогалузева модель, аналіз витрат та результатів. Ефект зворотного зв'язку.

Ефективність обміну і розподілу ресурсів у споживанні та виробництві. Ефективність у споживанні та обміні. Ефективність у виробничій сфері.

Оптимізація структури економіки. Загальні умови ефективності конкурентної ринкової системи.

Тема 14. Інституціональні аспекти ринкового господарства

Вади ринкового саморегулювання. Фактори неспроможності ринку. Функції держави в сучасній економіці.

Позаринкові зовнішні ефекти. Поняття про зовнішні ефекти. Суспільні та індивідуальні витрати (вигоди). Корегуючі податки та субсидії. Теорема Коуза. Роль держави у вирішенні екологічних проблем.

Суспільні блага. Споживчі властивості суспільних благ. Попит на суспільні блага та їх ефективний обсяг. Забезпечення суспільними благами: можливості ринку та держави.

Теорія суспільного вибору. Модель прямої демократії. Модель представницької демократії.

МОДУЛЬ 2. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ МАКРОЕКОНОМІКА

Тема 1. Макроекономіка як наука та огляд макроекономічних проблем

Макроекономіка: місце і роль в розвитку економічної теорії. Предмет макроекономіки.

Макромодель кругообороту ресурсів, продуктів і доходів у змішаній економіці. Основні макроекономічні суб'єкти та їхня взаємодія.

Взаємозв'язок циклічності економічного розвитку, інфляції, безробіття. Поняття сукупного попиту та сукупної пропозиції.

Макроекономіка як теоретична основа економічної політики. Інструментарій макроекономічного регулювання.

Методи макроекономічних досліджень. Макромоделі. Функції макроекономіки.

Основні етапи розвитку макроекономіки: економічна таблиця Ф.Кене; класична економічна теорія; кейнсіанська теорія; неокейнсіанська та неокласична теорії.

Тема 2. Макроекономічні показники і методи їх вимірювання

Національна економіка та її агреговані показники. Основні макроекономічні показники: національний обсяг виробництва; загальний рівень цін; процентна ставка; зайнятість.

Система національних рахунків. Перехід до системи національних рахунків в Україні. Валовий випуск, кінцева та проміжна продукція. Валовий внутрішній продукт (ВВП) і методи його обчислення за видатками та доходами. Взаємозв'язок валового національного продукту (ВНП) з валовим внутрішнім продуктом (ВВП), з чистим національним продуктом (ЧНП), з національним доходом (НД), з особистим доходом, з доходом кінцевого використання. Номінальний та реальний ВВП. Дефлятор. Фактичний та потенційний ВВП.

Рух і розподіл національного продукту. Національне багатство.
Функціональний та особистий розподіл доходів. Формування доходів.
Використання ВВП та НД для визначення рівня життя. Чистий економічний добробут (ЧЕД).

Тема 3. Сукупний попит та сукупна пропозиція. Загальна макрорівновага

Необхідність загальної моделі попиту та пропозиції. Сукупний попит. Структура сукупного попиту. Крива сукупного попиту. Цінові фактори, які впливають на криву сукупного попиту. Нецінові фактори сукупного попиту та їх вплив на криву сукупного попиту.

Сукупна пропозиція. Крива сукупної пропозиції. Класична і кейнсіанська моделі сукупної пропозиції. Кейнсіанський, проміжний та класичний відрізки кривої сукупної пропозиції. Нецінові фактори сукупної пропозиції.

Сукупний попит – сукупна пропозиція – (AD–AS) – модель макроекономічної рівноваги. Рівноважний рівень цін та рівноважний обсяг виробництва. Механізм досягнення макрорівноваги на окремих відрізках кривої сукупної пропозиції. Ефект храповика.

Короткострокова рівновага сукупного попиту і сукупної пропозиції. Довгострокова рівновага сукупного попиту і сукупної пропозиції. Шоки сукупного попиту та сукупної пропозиції. Стабілізаційна політика.

Тема 4. Споживання, заощадження та інвестиції

Споживання та заощадження: зв'язок з доходом. Функції споживання і заощадження. Середня та гранична схильність до споживання та заощадження. Недоходні фактори споживання та заощадження: багатство, ціни, очікування, споживча заборгованість, оподаткування.

Динаміка національного споживання та заощадження.

Інвестиції та фактори інвестування. Попит на інвестиції. Очікувана норма чистого прибутку та процентна ставка як основні фактори, які впливають на інвестиційний попит. Номінальна та реальна процентна ставка. Крива інвестиційного попиту. Вплив зовнішніх факторів на інвестиційний попит.

Валові та чисті інвестиції. Автономні та індукційовані інвестиції. Нестабільність інвестицій.

Економічні умови інвестування в трансформаційній економіці України.

Споживання, заощадження, інвестиції в їх взаємозв'язку.

Концепції мультиплікатора та акселератора.

Взаємозв'язок моделей AD – AS та кейнсіанського хреста.

Тема 5. Основні моделі макроекономічної рівноваги

Національний ринок: структура та умови рівноваги на ринках товарів, грошей та цінних паперів, робочої сили.

Загальна рівновага національного ринку. Графік Хікса-Хансена для ринків робочої сили, товарного та грошового.

Класична модель макрорівноваги.

Кейнсіанська модель макрорівноваги (товарний ринок).

Модель IS – LM (товарний та грошовий ринок).

Модель макрорівноваги Мандела-Флемінга (рівновага товарного, грошового, зовнішнього ринків).

Сучасний стан та проблеми макроекономічної рівноваги в Україні.

Тема 6. Макроекономічна нестабільність: циклічність, безробіття, інфляція

Циклічність як форма економічного розвитку. Економічний цикл: структура, загальні риси його фаз. Види економічних циклів. Причини та наслідки циклічних коливань. Індикатори циклічних коливань.

Державне антициклічне регулювання. Особливості кризової ситуації та шляхи її подолання в трансформаційній економіці України.

Зайнятість та безробіття в ринковій економіці. Причини і види безробіття. Повна зайнятість та рівень безробіття. Соціально-економічні наслідки безробіття. Закон А.Оукена. Проблеми зайнятості і безробіття в сучасній економіці України.

Проблеми стабілізації ринку праці. Основні напрями державного регулювання ринку праці. Програми соціального забезпечення та державної допомоги населенню.

Інфляція: сутність, прояви, наслідки. Причини та види інфляції. Помірна інфляція, галопуюча інфляція, гіперінфляція.

Вимірювання інфляції. Соціально-економічні наслідки інфляції.

Модель AD – AS та визначення інфляції. Інфляція попиту. Інфляція пропозиції. Дефляція. Стагфляція.

Економічна політика в умовах інфляції та антиінфляційні заходи. Особливості інфляційного процесу і шляхи його регулювання в економіці сучасної України.

Проблеми зайнятості та інфляції на різних фазах економічного циклу. Інфляція та безробіття: взаємозв'язок. Крива Філіпса в короткостроковому та довгостроковому періодах.

Тема 7. Держава та її роль у макрорегулюванні

«Фіаско» ринку та роль держави у функціонуванні національної економіки. Основні економічні функції держави: визначення правових засад функціонування економіки, захист конкуренції, перерозподіл доходів та ресурсів, стабілізація економіки.

Необхідність державного регулювання у змішаній економіці: пряме та непряме втручання.

Класична теорія макроекономічного регулювання.

Кейнсіанська теорія державного втручання в економіку.

Монетаристська теорія макроекономічного регулювання. Рівняння обміну в монетаристській теорії. Монетаристський механізм макрорегулювання.

Теорія раціональних сподівань. Теорія економіки пропозиції (стимулювання сукупного попиту).

Тема 8. Кредитно-грошова політика

Гроші та їх функції. Грошовий ринок. Основні грошові агрегати.

Попит на гроші. Пропозиція грошей. Грошовий мультиплікатор. Процентна ставка як ціна грошей. Рівновага на грошовому ринку.

Банківська система. Центральний банк і комерційні банки. Функції центрального банку і комерційних банків. Зобов'язання та резерви комерційних банків. Норма обов'язкових резервів.

Цілі та інструменти кредитно-грошової політики. Основні інструменти регулювання грошової пропозиції: ліміти кредитування, регулювання ставки процента, нормування обов'язкових резервів, зміни облікової ставки (ставки рефінансування), операції на відкритому ринку. Передавальний механізм кредитно-грошової політики.

Вплив кредитно-грошової політики на обсяг національного виробництва і ціни.

Особливості кредитно-грошової політики в сучасній Україні.

Тема 9. Бюджетно-податкова політика

Державні фінанси: структура та рівні. Державний бюджет і структура його доходів та витрат.

Державні закупки і податки як інструменти фіскальної політики: вплив на попит. Мультиплікатор державних видатків. Мультиплікатор податків. Вплив державних витрат і податків на рівень виробництва.

Стан держбюджету. Дефіцит держбюджету та його фінансування. Види бюджетного дефіциту.

Державний борг. Зовнішній і внутрішній державний борг. Причини, наслідки та засоби покриття державного боргу.

Податки: сутність, функції, види. Принципи побудови податкової системи. Податкова ставка та її види.

Дискреційна фіскальна політика та вмонтовані стабілізатори економіки.

Вплив податків як вмонтованих стабілізаторів економіки на циклічні коливання рівня зайнятості і національного обсягу виробництва. Крива Лаффера. Податки та їх стимулюючий вплив на пропозицію.

Проблеми бюджетно-податкової політики в макроекономіці України на сучасному етапі.

Тема 10. Соціальна політика держави

Сутність соціальної орієнтації змішаної економіки.

Показники добробуту та соціальні індикатори.

Структура і рівень доходів населення.

Нерівність доходів: крива Лоренца і коефіцієнт Джині. Фактори, які сприяють нерівності доходів.

Ефективність та соціальна справедливість.

Проблема бідності. Державне регулювання доходів. Система соціального захисту та її розвиток.

Роль держави в реформуванні соціальної сфери.

Проблеми соціального захисту населення України в трансформаційній економіці.

Тема 11. Економічне зростання та його джерела

Економічне зростання: сутність, типи, фактори. Економічне зростання і крива виробничих можливостей. Темпи економічного зростання. Економічне зростання та економічний розвиток. Моделі економічного зростання.

Неокласична модель – виробнича функція економічного зростання Кобба–Дугласа. Неокейнсіанська модель Харрода–Домара та ефект мультиплікатора і акселератора. Модель економічного зростання Роберта Солоу. Роль продуктивності праці та рівня капіталоозброєності в моделі Солоу.

Державне регулювання та вибір політики економічного зростання.

Проблеми та труднощі економічного зростання в Україні.

Тема 12. Міжнародна торгівля і зовнішньоекономічна політика.

Світове господарство. Зовнішньоекономічна діяльність та її структура.

Теорії абсолютних і порівняльних переваг та міжнародний обмін.

Міжнародна торгівля та торговельний баланс. Вільна торгівля. Митні та немитні засоби регулювання зовнішньої торгівлі.

Платіжний баланс і його структура. Регулювання платіжного балансу.

Валютна система. Валютний курс. Конвертованість валюти. Котирування валюти. Фактори, які визначають валютний курс.

Міжнародна валютна система та її еволюція. Валютні режими та державне регулювання валютного курсу.

Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Протекціонізм.

Проблеми входження економіки України у систему світового господарства та державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

МОДУЛЬ 3. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки.

Предмет історії економіки та економічної думки. Завдання курсу історії економіки та економічної думки. Історія економіки та економічної думки в системі наук. Суспільні функції історії економіки та економічної думки. Методи історії економіки та економічної думки. Етапи та напрями розвитку історії економіки. Етапи розвитку історії економічної думки. Підходи та критерії періодизації господарського розвитку суспільства. Цивілізаційний підхід в аналізі стадій господарського розвитку.

Тема 2. Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій.

Основні етапи господарської еволюції первісного суспільства (палеоліт, мезоліт, неоліт) їх характеристика. Неолітична революція та її вплив на господарський розвиток первісного суспільства.

Провідні центри первинних цивілізацій, риси їх економічного розвитку. Еволюція господарства в Стародавньому Єгипті та його відображення в пам'ятках економічної думки. Господарський розвиток та економічна думка Месопотамії. Особливості господарського розвитку Стародавньої Індії та його відображення в пам'ятках економічної думки. Особливості господарського розвитку та економічної думки Стародавнього Китаю. Особливості східного рабства. Система «влада-власність» та її роль в розвитку господарства Давнього Сходу.

Господарство первісних племен на території України. Трипільська культура та її господарське значення.

Тема 3. Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. до н.е. – V ст. н.е.).

Осьовий час та його роль у формуванні Західної та Східної цивілізацій. Загальна характеристика Східної та Західної цивілізації в осьовий час.

Антична форма рабства. Господарський розвиток Стародавньої Греції в період розквіту рабовласницького ладу. Реформи Солона. Економічні погляди давньогрецьких філософів Ксенофонта, Платона та Аристотеля. Характеристика етапів господарського розвитку Стародавнього Риму. Вілли та латифундії. Виникнення колонату. Криза рабовласницької системи. Передумови падіння та розпад Римської імперії. Економічні ідеї Стародавнього Риму в трактатах Катона, Варрона, Колумелли.

Господарство скіфів та античних міст-держав Північного Причорномор'я. Економічний розвиток східнослов'янських племен.

Тема 4. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (V - XV ст.).

Основні риси і особливості європейського господарства періоду середньовіччя (раннього, зрілого, пізнього). Господарський розвиток держави франків у V – XI ст.: загальна характеристика. Форми землеволодіння, галузева структура, основні господарські форми (феодальне та селянське господарство, ремісничий цех, торгова гільдія). Грошовий обіг, внутрішня та зовнішня торгівля. Роль міста у становленні ринку.

Економічні погляди раннього християнства. Августин Блаженний. Економічна думка середньовіччя в Західній Європі «Салічна правда», «Капітулярій про вілли». Економічні погляди каноністів. Фома Аквінський «Сума теології».

Особливості економічного розвитку Сходу. Економічні ідеї Корану. Економічні погляди Лі Гоу, Ібн Хальдуна.

Економічний розвиток Київської Русі. Розвиток феодального землеволодіння та його форм в Україні. Категорії залежного населення. Міста

та ремесла в Київській Русі. Утворення Галицько-Волинської держави як результат феодалної роздробленості. Особливості господарського розвитку українських земель у складі Польщі та Литви. Економічна думка України епохи середньовіччя. «Руська правда». «Повість временних літ». Галицько-Волинський літопис. Магдебурзьке право.

Тема 5. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI - перша половина XVII ст.).

Передумови індустріалізації господарства та зародження інститутів ринкової економіки в країнах Західної Європи. Передумови та сутність Великих географічних відкриттів. Роль Великих географічних відкриттів у становленні ринкового господарства суспільств Європейської цивілізації. Наслідки Великих географічних відкриттів та їх значення для розвитку світової економіки. Первісне нагромадження капіталу: сутність, джерела та значення для становлення ринкового господарства. Форми господарств на етапі утвердження мануфактурного виробництва в країнах Західної Європи.

Історичні передумови виникнення, загальна характеристика та етапи розвитку меркантилізму. Теорія грошового балансу раннього меркантилізму В. Стаффорд (Англія), А. Серра (Італія). Теорія торгівельного балансу пізнього (мануфактурного) меркантилізму Т. Мен (Англія), А. Монкретьєн (Франція).

Особливості господарського розвитку українських земель у XVI-XVII століттях. Передумови виникнення і економічний розвиток Запорізької Січі. Литовські статuti. Економічні погляди Б. Хмельницького.

Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.).

Передумови промислової революції. Промисловий переворот, його джерела, напрямки та соціально-економічні наслідки.

Загальна характеристика економічних теорій епохи вільної конкуренції та їх значення для розвитку ринкового господарства в країнах Європейської цивілізації (класична економічна теорія, історична школа, марксизм).

Історичні умови виникнення і загальна характеристика ранньої класичної політекономії. У. Петті (Англія), П. Буагільбер (Франція). Економічні погляди фізіократів Ф. Кене, А. Тюрго (Франція). Зріла класична політекономія. А. Сміт, Д. Рікардо.

Пізня класична політекономія: ідеї реформізму (П. Прудон, К. Родбертус, Ж. Сімонді), прагматизму (Д. Мак-Куллох, Т. Мальтус, Дж. Мілль, Ж. Сей), апологетизму (Ф. Бастіа, Г. Кері, Н. Сеніор).

Формування соціалістичних ідей. Дж. Брей, Дж. Грей, Т. Годскін, Ф. Лассаль, У. Томпсон. Економічні погляди західноєвропейських соціалістів-утопістів. Р. Оуєна, А. Сен-Сімона, Ш. Фур'є. Виникнення й розвиток марксистської економічної теорії. К. Маркс, Ф. Енгельс. Виникнення альтернативної школи політичної економії. Історична школа Німеччини. Ф. Ліст. Стара історична школа. Б. Гільдебранд, К. Кнісс, В. Рошер.

Господарський розвиток України у другій половині XVII – першій половині XIX ст. Економічні погляди Ф. Прокоповича, А. Алейнікова, Я. Козельського, Г. Сковороди.

Тема 7. Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX — початок XX ст.).

Загальна характеристика розвитку господарств провідних країн Західної Європи та США в кінці XIX - початку XX ст. Прогрес науки, техніки та технології виробництва на межі XIX–XX ст. Структурні зміни в економіці та розвитку продуктивних сил при переході від капіталізму «епохи вільної конкуренції» до монополістичного. Основні характеристики монополістичного капіталізму та форми монополістичних об'єднань. Основні тенденції розвитку світової економіки. Завершальна стадія індустріалізації та формування світового ринку. Вивіз капіталу. Колоніальна система та економічний поділ світу.

Нова історична школа. Г. Шмоллер, Л. Brentano, К. Бюхер. Ідеї соціального плюралізму В. Зомбарт, М. Вебер. Ідеї реформізму Р. Штаммлер, Р. Штольцман. Становлення неокласичної традиції в економічній теорії. Маржинальний напрям економічної думки. Австрійська школа теорії граничної корисності. Теоретичні погляди Є. Бем-Баверка, Ф. Візера, К. Менгера. Кембріджська школа. А. Маршалл, А. Пігу. Американська школа маржиналізму Д.Б. Кларк.

Економічні концепції шведської (стокгольмської) школи. Математична школа в політичній економії. Л. Вальрас, У. Джевонс, В. Парето, Ф. Еджуорт.

Тема 8. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (друга половина XIX — початок XX ст.).

Економічний розвиток України на рубежі XIX-XX століть: промисловий переворот, індустріалізація, аграрні реформи, торгівля, фінанси і кредит.

Утворення української самостійної держави.

Економічні ідеї революційної та радикальної демократії. С. Подолинський, М. Драгоманов. Ліберально-народницька економічна думка. М. Левитський, Т. Осадчий, А. Червінський. Розвиток політичної економії в Україні. Т. Степанов, М. Бунге, І. Вернадський, М. Вольський, А. Антонович, І. Цехановецький, М. Коссовський, Д. Піхно, Р. Орженцький, О. Білімович, Є. Слуцький. М. Туган-Барановський, В. Дмитрієв. Відображення марксизму в працях українських економістів М. Зібер. Розвиток економічної думки в Галичині. Економічні ідеї О. Терлецького. В. Навродського, І. Франка.

Тема 9. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств європейської цивілізації (перша половина XX ст.).

Економічні наслідки Першої світової війни для країн Західної Європи та США і способи їх подолання. Версальська угода та її економічна суть. Плани

Дауеса та Юнга, їх суть і мета. Світова економічна криза 1929–1933 рр. та її наслідки для держав Західної Європи і США. Започаткування державного регулювання економіки. Шляхи виходу з кризи в окремих країнах. Сутність політики «Нового курсу» Ф. Д. Рузвельта. Економіка капіталістичних країн в післякризовий період до початку Другої світової війни. Економіка країн світу в роки Другої світової війни. Економічні причини та наслідки Другої світової війни для провідних країн світової економіки.

Еволюція неокласичної теорії на початку ХХ століття. Теорії монополії та конкуренції. Дж. Робінсон, Е. Чемберлін, Й. Шумпетер. Неокласичні теорії економічного зростання. Р. Солоу, Дж. Мід. Функція Кобба-Дугласа. Зародження інституціонально-соціального напрямку. Соціально-психологічний інституціоналізм Т. Веблена. Соціально-правовий інституціоналізм Дж. Р. Коммонса. Кон'юнктурно-статистичний інституціоналізм У. Мітчелла.

Зародження кейнсіанської школи. Теоретична система Дж. М. Кейнса. Поширення кейнсіанства і його особливості в різних країнах: А. Хансен, С. Харріс (США), В. Перру (Франція), Г. Мюрдаль, Е. Вігфорс (Швеція). Некейнсіанські теорії економічного зростання Р. Харрода, Є. Домара.

Тема 10. Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина ХХ ст.).

Основні тенденції розвитку світової системи господарства в 50–70-ті рр. ХХ ст. Посилення ролі держави в господарстві суспільств Західної цивілізації. Вплив військово-конверсійних факторів на розвиток національних економік провідних країн Європи після Другої світової війни. План Дж. Маршалла. Вплив інноваційно-технологічних факторів на розвиток національних економік провідних країн Європи та США у 50–70-ті рр. ХХ ст. Розгортання науково-технічної революції. Інтеграційні процеси в економіці. «Спільний ринок» як форма економічної інтеграції. Розвиток транснаціональних корпорацій.

Поглиблення криз у 70-80-ті роки та їх причини. Формування трьох центрів світового капіталізму: Німеччина, США, Японія.

Виникнення і загальна характеристика неолібералізму, його школи: Лондонська (Ф. Хайєк), Фрайбурзька (В. Ойкен, В. Рьопке, А. Мюллер-Армак, Л. Ерхард), Чиказька (М. Фрідмен).

Неокласичний синтез. П. Самуельсон, Дж. Хікс.

Посткейнсіанство. Т. Сраффа, Н. Калдор, М. Калецький, Х. Мінські.

Трансформаційний інституціоналізм Г. Мінза, А. Берлі, Дж. Кларка. Технологічний інституціоналізм. Дж. Гелбрейт, У. Ростоу, О. Тоффлер.

Тема 11. Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець ХХ – початок ХХІ ст.).

Інтернаціоналізація та глобалізація світового господарства останньої третини ХХ – початку ХХІ ст. Розвиток інтеграційних процесів. Зростання впливу транснаціональних монополій й міжнародних економічних організацій

на господарське життя. Розвиток світової економіки в останній третині ХХ – на початку ХХІ ст. «Рейганоміка» та «тетчеризм».

Неокласичне відродження. Теорія «економіки пропозиції» А. Лаффер. Теорія «раціональних очікувань» Р. Лукас, Т. Сарджент. Нове кейнсіанство. Дж. Стігліц, Дж. Акерлоф. Зміна ролі факторів економічного розвитку та еволюція інституціоналізму у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. Зміна галузевої структури виробництва та становлення і розвиток теорії постіндустріального суспільства. Теоретичні особливості нео- та нового інституціоналізму. Неомарксизм. П. Суїзі, П. Барран, Ф. Гордон, К. Шумахер.

Інтеграція Європи та особливості економічного розвитку в її умовах.

Тема 12. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці.

Утворення УРСР. Політика «воєнного комунізму» в Україні. Нова економічна політика. Директивний характер народногосподарського планування. Радянська індустріалізація, її джерела і соціально-економічні наслідки. Форми господарювання в аграрному секторі України в 20-30-ті роки ХХ ст. Суцільна колективізація та її наслідки. Українська економіка в роки довоєнних п'ятирічок (1928-1941 рр.). Економіка України в роки Другої світової війни та післявоєнна відбудова народного господарства. Обґрунтування необхідності та шляхів подальшого реформування радянської економіки у процесі теоретичних дискусій початку 60-х років. «Косигінські» реформи (1965р.), її суть та реалізація в Україні. Застійні явища в радянській економіці 70-х – першої половини 80-х років та проблеми вдосконалення господарського механізму в радянській економічній літературі. «Горбачовська перебудова» як спроба трансформації радянської економічної системи. Реформи 60-90-х років ХХ ст. як спроба вдосконалення радянської господарської системи.

Становлення довоєнної радянської економічної думки. Є. Слуцький, М. Соболев, О. Чаянов, І. Дашковський, В. Лівіцький, М. Птуха. Еволюція економічної думки періоду наростання державного тоталітаризму. Г. Петровський, Є. Квірінг, С. Косіор. Післявоєнна радянська економічна думка. О. Румянцев, М. Канторович, О. Петров, О. Рибалкін, О. Гош.

Тема 13. Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки ХХ ст.).

Прийняття Акту про державну незалежність України 24 серпня 1991 р. Стан економіки України на момент проголошення незалежності. Основні напрямки ринкових перетворень в економіці незалежної України на першому етапі незалежного розвитку (1991-1994 рр.). Роздержавлення й приватизація. Конверсія військового виробництва. Становлення та розвиток засад ринкової економічної системи в Україні (друга половина 90-х років). Реформи: аграрна, податкова, адміністративна, банківська, грошова. Інтеграція господарства України у світовий економічний простір. Лібералізація зовнішньоекономічних зв'язків України. Зовнішня торгівля. Закордонна допомога. Іноземні інвестиції.

Зовнішній борг. Місце і роль господарства України у світовому економічному розвитку.

Основні напрямки теоретичних досліджень в українській економічній літературі 90-х років ХХ ст. Сучасна економічна думка України (В. Базилевич, В. Геєць, А. Гриценко, А. Гальчинський, Б. Кваснюк, І. Лукінов, С. Мочерний, А. Покритан, В. Черняк, А. Чухно).

СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

Вступне випробування проводяться у формі фахового іспиту. До складу екзаменаційного білету входять теоретична частина – два питання з певних економічних дисциплін (мікроекономіка, макроекономіка, історія економіки та економічної думки) та практичне завдання, як правило, з однієї із економічних дисциплін, з якої в білеті теоретичне питання відсутнє. Необхідно стисло, у тезовій формі, або у вигляді структурно-логічної схеми, викласти теоретичний матеріал, прокоментувати певну економічну проблему та розв'язати задачу, занотувавши та докладно пояснюючи алгоритм її вирішення. Екзаменаційна комісія має право задавати додаткові уточнювальні запитання із завдань, зазначених у білеті.

Результат випробування оцінюється за 200-бальною системою.

Загальна кількість варіантів екзаменаційних завдань – 30.

ПРИКЛАДИ ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ БІЛЕТІВ

Приклад 1.

1. Промисловий переворот, його джерела, напрямки та соціально-економічні наслідки.

2. Державний борг: причини, види, наслідки та засоби покриття.

3. Практичне завдання

Доход домогосподарства складає 100 грн. Ціна першого блага 20 грн., а другого – 10 грн. Складіть бюджетне обмеження, дайте його графічне зображення. Поясніть, що відбудеться, якщо ціна другого блага зросте удвічі?

Приклад 2.

1. Загальна характеристика розвитку господарств провідних країн Західної Європи та США в кінці ХІХ - початку ХХ ст.

2. Основні інструменти регулювання грошової пропозиції: ліміти кредитування, регулювання ставки процента, нормування обов'язкових резервів, зміни облікової ставки, операції на відкритому ринку.

3. Практичне завдання

Припустимо, що продукт А коштує 1,5 грош. од., а продукт В – 1 грош. од. Грошовий дохід дорівнює 12 грош. од. Визначить всі доступні комбінації двох товарів і побудуйте бюджетну лінію. Що показує кожна точка цієї прямої ?

Приклад 3.

1. Господарство та соціально-економічні відносини у країнах Стародавнього Сходу.

2. Вимірювання інфляції, види інфляції.

3. Практичне завдання

Припустимо, що є два ринки товару А. Функція попиту на першому: $D_1 = 25 - p$, пропозиції $S_1 = -11 + 2p$; на другому, відповідно: $D_2 = 60 - 2p$, $S_2 = -20 + 2p$. Як зміняться ціна рівноваги та обсяг продажу, якщо ці ринки об'єднуються.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ІСПИТУ

Бали	Кількість правильних відповідей	Характеристика відповіді
190 – 200 балів	Від 95% до 100% правильних відповідей	Вступник демонструє всебічні, систематизовані та глибокі знання з економічної теорії; вміє застосовувати їх на практиці; спроможний доводити правильність своєї відповіді переконливою аргументацією. Відповідь вступника повна, логічна, послідовна, не містить помилок або має незначні огріхи.
172 – 189 балів	Від 81% до 94% правильних відповідей	Вступник демонструє всебічні, глибокі знання з економічної теорії, вміє застосовувати їх на практиці. Вільно висловлює власні думки, аргументовано відповідає на поставлені запитання. Відповідь вступника повна, логічна, послідовна, вступник може припускатися незначних огріхів.
154 – 171 балів	Від 67% до 80% правильних відповідей	Вступник демонструє глибокі знання з предмета, вправно застосовує їх на практиці; уміє доводити правильність своєї відповіді. Відповідь вступника повна, логічна, але містить деякі неточності.
136 – 153 балів	Від 53% до 66% правильних відповідей	Вступник виявляє загалом добрі знання з економічної теорії, досить успішно виконує передбачені програмою завдання; оперує основними поняттями, уміє робити висновки. Відповідь вступника повна, але недостатньо чітка, містить незначні помилки.
118 – 135 балів	Від 39% до 52% правильних відповідей	Вступник відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання та розуміння основних положень, але пояснення не лаконічні, не повні. Під час відповіді вступник припускається помилок.

<p>100 – 117 балів</p>	<p>Від 25% до 38% правильних відповідей</p>	<p>Вступник має прогалини в знаннях навчального матеріалу з економічної теорії. Відповідь не повна, потребує уточнень і додаткових запитань; вступник не вміє самостійно зробити висновків, припускається значних помилок під час відповіді.</p>
<p>Менше 100 балів</p> <p>Не склав</p>	<p>Від 0% до 24% правильних відповідей</p>	<p>Вступник володіє теорією на фрагментарному рівні, під час виконання завдань припускається принципових помилок.</p> <p>Вступник не здатний орієнтуватися в навчальному матеріалі.</p>

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналітична економія: Макроекономіка і мікроекономіка: Підручник : у 2 кн. / С.М. Панчишин, П.І. Островерх, В.Б. Буняк та ін. ; за ред. С.М. Панчишина, П.І. Островерха. – Кн. 2 : Мікроекономіка. – 2-ге вид., виправл. і доповн. – К. : Знання, 2014. – 390 с.
2. Аналітична економія : макроекономіка і мікроекономіка : підручник : у 2 кн. / С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буняк та ін. ; за ред. С. М. Панчишина, П. І. Островерха. — Кн. 1 : Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка. — 2-ге вид., виправл. і доповн. — К. : Знання, 2013. — 615 с.
3. Аналітична економіка та макроекономічна політика: Навч.посіб. / За ред. акад.Прокопенка І.Ф. – Х.: Вид-во Іванченка І.С., 2019. – 416 с.
4. Баб'як М.М. Економічна теорія. Навчальний посібник / М.М. Баб'як, Л.А. Пешенкова, А.В. Рибчук. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 208 с.
5. Базилевич В.Д. Макроекономіка: Підручник / В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич, Л.О. Баластрик; за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2004. – 851с.
6. Базилевич В.Д. Мікроекономіка: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2007. – 677 с.
7. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластрик Л.О. Макроекономіка: практикум: навч. посіб. / В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич, Л.О. Баластрик. – К.: Знання, 2010. – 550 с.
8. Базилінська О.Я. Макроекономіка: навч. посіб. / О.Я. Базилінська. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 442 с.
9. Башнянин Г.І. Політична економія / Г.І. Башнянин, П.Ю. Лазур, В.С. Медведєв. – К.: Ніка-Центр Ельга, 2000. – 528 с.
10. Білецька Л.В. Економічна теорія: Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка: Навчальний посібник / Л.В. Білецька, О.В. Білецький, В.І. Савич. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 652с.
11. Гринів Л.С. Національна економіка: Навч. посібник / Л.С. Гринів, М.В. Кічурчак. – Львів: «Магнолія 2006», 2008. – 464 с.
12. Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка. Практикум: навч. посіб. / Г.Е. Гронтковська, А.Ф. Косік. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 404 с.
13. Економіка, управління та право: освітньо-професійна траєкторія навчання: навч-метод. посібник для студентів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спец. 051 «Економіка» / За ред. акад. І.Ф. Прокопенка; кол авт. Мельникова О.В., Оліник Ю.О., Осьмірко І.В., Радченко Л.П., Сідельнікова В.К., Сідельнікова І.В., Соляр В.В. – Харків: вид-во Іванченка І.С., 2020.
14. Економічна енциклопедія: У трьох томах./ С.В. Мочерний (відп.ред.) та ін. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2000. – 864 с.
15. Економічна теорія. [посібник вищої школи] / Під заг. ред. Воробйова

Є.М. – Харків-Київ, 2001. – 704 с.

16. Єщенко П.С. Сучасна економіка: навч. посіб. / П.С. Єщенко, Ю.І. Палкін. – К.: Вища школа, 2005. – 327с.

17. Інноваційні методи викладання економічних дисциплін та їх використання в процесі підготовки бакалаврів і магістрів з економіки. Навч.-метод. посібник для студентів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 051 «Економіка» (Економічна теорія). – Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2019.

18. Історія економічних учень. Підручник / За ред. Базилевича В.Д. – К.: Знання, 2004. –1300 с.

19. Історія економічної думки України: Навч. посібник / Р.Х. Васильєва, Л.П. Горкіна, Н.А. Петровська та ін. – К.: Либідь, 1993. – 272 с.

20. Калініченко О.В. Мікроекономіка. Практикум: навчальний посібник. / О.В. Калініченко, Л.М. Березіна – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 432 с.

21. Кириленко В.І. Мікроекономіка. Навч. посібник для студентів екон. спец. Вузів / В.І. Кириленко. – К.: Таксон, 1998. – 334 с.

22. Косік А.Ф. Мікроекономіка : навчальний посібник / А.Ф. Косік, Г.Е. Гронтовська. – [2-ге видання, перероблене та доповнене]. – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 438 с.

23. Основи економічної теорії. Навч. посібник / За заг. ред. акад. І.Ф. Прокопенка – Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2015. – 258 с.

24. Кучерявенко І.А. Макроекономіка. Практикум: навч. посіб. / І.А. Кучерявенко. – К.: Вікар, 2008. – 239 с.

25. Кушнір В.С. Мікро- та макроекономіка. / В.С. Кушнір. – К. Видавництво: Центр навчальної літератури. – 2012. - 256 с.

26. Лановик Б.Д. Економічна історія України і світу: Підручник / Б.Д. Лановик, З.М. Матисякевич, Р.М. Матейко; за ред. Б.Д. Лановика. – [6-е вид., перероб. і доп.] – К.: Вікар, 2004. – 486 с.

27. Леоненко П.М. Економічна історія: навч. посіб. / П.М. Леоненко, П.І. Юхименко. – К.: Знання – Прес, 2004. – 499с.

28. Мацелюх Н.П. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка. Макроекономіка [Текст]: навч. посібник для самост. підгот. до курс. екзаменів та компл. держ. екзамену з економ. теорії / Н.П. Мацелюх, І.А. Максименко. - 2-ге вид., перероб. та доп. - К.: Центр учбової літератури, 2014. - 382 с.

29. Мікроекономіка: навч. посіб. / О.Я. Базилінська, О.В. Мініна; за ред. О.Я.Базилінської. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 351 с.

30. Орехівський Г.А. Політекономія: Навч. Посібник / Г.А. Орехівський. – К.: Каравела, 2008. – 296 с.

31. Основи економічної теорії: Підручник / [А.А. Чухно, П.С. Єщенко, Е.Н.Климко та ін.]; за ред. А.А. Чухна. – К.: Вища школа, 2001. – 606 с.

32. Основи економічної теорії: Підручник / За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л.С. Шевченко. – Х.: Право, 2008. – 448 с.

33. Панчишин С. Макроекономіка: навч. посібник / С. Панчишин. – [вид. 2-ге, стереотипне.] – К.: Либідь, 2002. – 616 с.

34. Пріоритетні напрями розвитку національної економіки України в контексті глобалізаційних викликів: монографія. за заг. ред. І.Ф. Прокопенка. – Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2018.

35. Прокопенко І.Ф. Сторінки історії економічної думки в Україні. Навчальний посібник / І.Ф. Прокопенко, Л.П. Радченко. – Харків: ХДПУ, 2000. – 86 с.

36. Рудий М.М. Мікроекономіка: навч. посібн. / М.М. Рудий, Ю.В. Піча. – [2-е вид.] – К.: Каравела, 2010. – 360 с.

37. Савченко А.Г. Макроекономіка: Підручник / А.Г. Савченко. – К.: КНЕУ, 2005. – 440 с.

38. Світова економіка: Підручник / А.С. Філіпенко, О.І. Рогач, О.І. Шнирков та ін. – [2-е вид., стереотип.] – К.: Либідь, 2001. – 582 с.

39. Солонінко К.С. Макроекономіка: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів / К.С. Солоненко. – Київ: ЦУЛ, 2002. – 320 с.

40. Соціально-економічні умови інноваційного розвитку національної економіки України. Монографія / За заг. ред. акад. І.Ф.Прокопенка. – Харків: Видавець Іванченко І.С., 2015. – 207с.

50. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальність: 051 «Економіка». Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 13.11.2018 р. № 1244. – К, 2018. – 20 с.

51. Харкянен Л.В. Макроекономіка: навч.посіб. / Л.В. Харкянен. – К.: Каравела, 2006. –176с.

52. Черкашина Н.К. Економічна історія: навчальний посібник / Н.К. Черкашина. – Київ: ЦУЛ, 2002. – 193с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека ХНПУ імені Г.С.Сковороди (м. Харків, вул. Алчевських, 29, ауд. 101).

2. Центральна наукова бібліотека ХНУ імені В.Н. Каразіна (м. Харків, майдан Свободи, 4).

3. ХДНБ ім. В.Г. Короленка (м. Харків, пров. Короленка, 18).

4. Харківська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Харків, вул. Кооперативна, 13).

Джерела Internet:

1. <http://www.rada.kiev.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України.

2. <http://www.president.gov.ua> – Офіційне інтернет-представництво Президента України.

3. <http://www.kmu.gov.ua> – Сайт Кабінету Міністрів України.

4. <http://www.me.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства економіки України.

5. <http://www.minfin.gov.ua> – Сайт Міністерства фінансів України.

6. <http://www.ukrstat.gov.ua> – Державна служба статистики України.

7. <http://www.bank.gov.ua> – Офіційний сайт Національного банку України.

8. <http://www.sts.gov.ua> – Сайт державної податкової адміністрації.

9. <http://www.mon.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки

10. <http://radakmu.org.ua> – Сайт Ради підприємців України при КМУ.